

Preek over Zacharia 14: 4 – 9 en Lucas 21:25 – 31

Gemeente,

Weet je wat het is? Niemand weet het. Niemand.

Je kunt er allerlei boeken op naslaan, maar niemand weet het echt.

En ik heb het dan natuurlijk niet over Sinterklaas of over de Kerstman. Ik heb het over de profetieën die gaan over het laatste der dagen.

We hebben vanochtend gehoord hoe Zacharia schrijft over de ondergang van Jeruzalem en over het licht dat daarna alsnog gaat schijnen. En daarop volgt de profetie van Jezus, die van ons vraagt om op de bomen, in het bijzonder de vijgenbomen te letten. Als die gaan uitlopen, weet je dat de zomer komt; welnu, als je allerlei rampenscenario's voorbij hoort komen (de zon en de maan gaan wankelen, radeloze angst onder bevolking vanwege het bulderen van de zee en de branding), dan weet je het: het Koninkrijk Gods is nabij.

Maar hoe vaak zijn in die twintig eeuwen de zon en de maan verduisterd, hoe vaak is er radeloze angst geweest onder de mensen vanwege de zee en de branding, hoe vaak zijn de machten aan de hemel, de zon en de maan, aan het wankelen gebracht? En, om Gerard Reve maar eens te quoten: Dat Koninkrijk van U, komt daar nog wat van?

Niemand weet het, niemand.

Profetieën gaan over de toekomst, en profetieën over het eind der tijden kun je alleen snappen als het eind der tijden er ook daadwerkelijk is.

Wat we dus maar moeten doen, is proberen te begrijpen wat de profeten Zacharia en Jezus bedoelden. Wat was er op hun hart, waardoor werden ze gedreven om dit soort dingen te zeggen?

Waarom hebben ze het allebei over de zon en de maan, en de machten aan de hemel? En wat kunnen wij daar anno 2018 nog mee?

Lastig, maar we doen een poging.

In Psalm 89 wordt de lof gezongen over koning David. Die psalm dateert van enkele generaties ná het leven van koning David zelf, volgens sommigen zelfs vlak voor het volk Israël werd gedeporteerd naar Babel¹. In vers 37 en 38 van die psalm staat dit: ³⁷Zijn dynastie zal altijd voortleven, zijn troon voor mij staan als de zon, ³⁸als de maan die standhoudt voor eeuwig, trouwe getuige aan de hemel.' Het koningshuis van David zal staan als de zon en de maan, onwankelbaar.

Vorige week heb ik nog verteld, dat de zon en de maan in de heidense godsdienst van de volken rondom Israël aanbeden werden als natuurgoden, en wel de machtigste van allemaal. In de paleizen van de Romeinse keizers hingen afbeeldingen van deze goden als tekenen van de macht van de keizer. Zon en maan golden als onwankelbaar. Niets of niemand is in staat om deze uit hun loop te krijgen. En als je dus een goede vergelijking wil maken om jouw macht en kracht te bewijzen, dan kies je voor een vergelijking met de zon of de maan. Eeuwigheidstrouw, onvergankelijkheid.

---

¹ Bv. onder Rechabeam (kleinzoon van David) of Josia of Jojakim (ca. 400 jaar later, maar vóór de val van Jeruzalem in 587 vChr.).

Inmiddels weten we, dat het heelal een slagje anders in elkaar zit dan de mensen in de tijd van Zacharia en Jezus dachten. De hemel boven ons, met de zon en de maan als belangrijkste kenmerken was voor de mensheid in die dagen een zekerheid van de eerste orde. Daar woonden, afhankelijk van je godsdienst, God of de goden. De aarde, die plat was en vastgepind op één plaats, was de eindigheid zelve. Die kon door één bevel van de oppermachtige God uit haar loop geslagen worden met alle desastreuze gevolgen vandien. En onder de aarde bevond zich de hel, de afgrond, waarin doden en duivels woonden. In dat plaatje past het natuurlijk heel goed om een volkomen betrouwbaar iemand te vergelijken met de zon en de maan. En in dat plaatje past het even goed om rampen en onheilstijdingen aan te kondigen in termen van de zon en de maan die van hun plaats raken, of verduisterd zullen worden. Want groter dan de zon en de maan is natuurlijk altijd nog de God die ze gemaakt heeft. En als die God boos is, kunnen de verschrikkelijkste dingen gebeuren. En het ergste daarvan is wel, de verduistering van de zon en de maan.

Zekerheden kunnen wegvallen. Je ging ervan uit, dat er niets kon veranderen aan de zon en de maan. Alleen de ergste horror-prophetieën bevatten voorspellingen dat aan die absolute zekerheden een einde zou kunnen komen. En als dat gebeurt, als je er getuige van bent, dan weet je, dat het eind der tijden is aangebroken. Dan is het over en uit met de mensheid.

Merkwaardig genoeg is dat allemaal nog niet gebeurd in de tijd die er sinds Zacharia verstreken is. Ruim tweeëneenhalf duizend jaar later staan zon en maan nog aan de hemel, en is het einde der tijden nog niet aangebroken. En als wij ons met onze hedendaagse kennis al een voorstelling kunnen maken van het einde der tijden, dan hoeven we ons daar de komende miljoenen jaren nog geen zorgen over te maken.

Waar we ons wél zorgen over kunnen maken, zijn de zon en de maan in ons eigen leven. Hoe zit het met onze zekerheden en overtuigingen? Als we in de profetieën van vandaag de begrippen 'zon en maan' nu eens vervangen door onze eigen rotsvaste overtuigingen en zekerheden, dan komt het allemaal misschien wel iets dichterbij.

En ik zeg er alvast bij, dat het einde der tijden in de twee profetieën van vanochtend niet een uitzichtloze dood inhouden. Het gaat bij Zacharia om de grote dag des Heren, de dag waarop God zal blijken stand gehouden te hebben in alle ellende die ons mensen in de wereld en het einde daarvan, kan overkomen. En Jezus zegt, dat als het einde van de grote zekerheden zich aandient, zijn Rijk pas echt dichtbij is.

Zo bezien leven we eigenlijk al een tijdje in die woelige eindtijd. Bij bijna iedereen zijn de oude, klassieke zekerheden wel verdwenen. In de filosofie wordt vaak gezegd, dat de tijd van de grote verhalen voorbij is. Hoeveel mensen geloven er nu nog ronduit in de waarheid van alle Bijbelverhalen? En hoe kun je de overtuiging dat het socialisme ooit zal overwinnen nog aanhangen, als je ziet hoe het er op dit moment in de wereld uitziet? Grote verhalen hebben geen bestaansrecht meer, en we moeten het van de brokstukken hebben. Kleine schatten moeten we koesteren, omdat er geen grote schatten meer te vinden zijn.

Het zgn. postmodernisme speelt ons allen parten, volgens de krant van gisteren leven we zelfs in de tijd van het hypermoderniteit². Geloven is niet meer vanzelfsprekend, kerkgang ook niet, verhalen over de noodzaak van bekering hebben we allang achter ons gelaten, en als je niet oppast blijft er van het christendom niet veel meer over dan een geitenwollen-sokken-achtige manier van medelijden met de medemens die het minder heeft dan wijzelf. We weten dat we als gelovigen een minderheid vormen in dit land en in West-Europa, en dat iedereen ons

---

² Trouw, 1 december 2018, Letter & Geest, p. 4 e.v.

uitlucht als een stel christengekkies.

En dán komen Zacharia en Jezus om de hoek kijken. De één zegt, dat de grote dag van de HEER dan is aangebroken en de ander dat dan het Koninkrijk Gods nabij is. Kijk, en dát vind ik dan weer geweldig nieuws. Hoe je het wendt of keert, als de grote zekerheden verdwenen zijn, houden we de grote dag van de HEER en het Koninkrijk van God over.

We kunnen de gedachte omarmen, dat er weer water van Jeruzalem naar de zee stroomt, zoals Zacharia zegt. En hij bedoelt daarmee, dat aan de grote dorheid en onzekerheid van leven een einde komt. Er komt weer leven in de brouwerij. Er kan weer van alles gaan groeien en bloeien. De zon en de maan zijn dan niet gerestaureerd, je hoort daar niet meer over. Sterker nog, in andere profetieën staat, dat er geen zon en geen maan meer zullen zijn, maar dat God alles zal zijn en in allen³. Een wereld waarin God het alleen voor het zeggen heeft; jouw wereld. Laat je niet van de wijs brengen door oude zekerheden. Laat je niet klem zetten door dingen die we altijd al gehoord hebben. Praise the Lord voor het wegvallen van oude waarheden, en dat daardoor ruimte is ontstaan voor het enige waar het op aankomt, kennelijk, namelijk een leven waarin je alleen nog maar met je Schepper te maken hebt, en met niets of niemand meer. Geloofszekerheden, dogma's, overgeleverde gewoontes, als je het allemaal nog niet aan de kant gezet hebt, heeft iemand anders het al wel voor je gedaan, en loop je achter de feiten aan. En de zekerheid van vandaag kan morgen omgevallen zijn, net zoals de zon en de maan in de profetieën.

En als je het zelfs teveel vindt om het alleen over God te hebben, dan blijft alleen het nadenken over je afkomst en je toekomst over. En daarin zijn de zon en de maan als oude zekerheden niet meer aanwezig.

Jezus spreekt over het Koninkrijk van God, dat nabij is, als de zekerheden zijn weggevallen. Dat is toch alleen maar gaaf! En nee, niemand vond het leuk, toe hij of zij ontdekte dat er geen aardse zekerheden meer bestaan. Zeker mensen die niet zo piepjong meer zijn, zijn in de naoorlogse tijd opgevoed met ik-weet-niet-hoeveel overtuigingen, zekerheden, gewoontes en opvattingen. Het moet zus-en-zo, en als je dat niet doet, kom je in de hel, of zo. Nee, zegt Jezus, als al die zekerheden wegvallen, breekt Gods Koninkrijk aan, minder niet.

Er liggen gouden tijden voor de boeg. We hoeven niet te blijven staren op alles wat we van vroeger meegekregen hebben⁴. Sterker nog, we hoeven niet meer om te kijken whatsoever. De afbraak van het christendom biedt kansen. Kansen om ons alleen bezig te houden met de echt belangrijke vragen en zaken van het leven: hoe kunnen we deelnemen aan het Koninkrijk van God? Of anders: we hoeven ons met niets anders bezig te houden. We leven in een wereld die ons toch niet snapt, en de wereld die ons wel snapt, kent nauwelijks zekerheden meer. Maar dat geeft ons juist de kans om ons te ontwikkelen tot mensen zoals onze Schepper ons bedoeld heeft: zijn mensen. Zonder ballast en zonder klem, zonder beladen erfenissen en zonder zogenaamde zekerheden.

Mensen Gods in één gemeente.

Zijn we dan zoveel anders dan andere mensen? Dat weet ik niet, dat zeg ik niet. Wel weet ik, dat wij de kans gekregen hebben om na te denken op een manier die miljoenen anderen niet hebben of niet willen. Prima. Mensen van God in één gemeente.

Het past overigens ook nog in de lijn van allerlei profetieën, dat het aantal gelovigen zal afnemen, en dat er maar een kleine club zal overblijven⁵. Nou, als die club iets wegheeft van dat beroemde volk, dat de weerstand tegen alle overheersers en onderdrukkers overleefd heeft, het volk Israël zelf, dan is het nog niet zo onaangenaam om bij die club te horen.

---

³ 1 Korinthiërs 15: 28

⁴ Jesaja 43: 18

⁵ Lucas 12: 32

Welkom op de grote dag van de HEER, die niet lang genoeg kan duren, en welkom in het Koninkrijk van God, dat niet alleen nabij is, maar ook is uitgebroken in deze dagen.

Het is uiteindelijk ook nog eens Advent. Ieder jaar opnieuw herdenken we, dat de komst van het Licht de duisternis verdrijft. Ook onze eigen duisternis, onze gebondenheid, onze vertroebelde blik.

En die boodschap van het verdreven duister en het komende licht spoort volkomen met de profetie van het einde van alle zekerheden en de komst van de dag van de HEER en het aanbreken van het Koninkrijk van God.

Voor ons kan deze profetie en deze Adventsperiode betekenen, dat we elkaar moeten vasthouden bij het wegvallen van zekerheden, dat we in tijden van donkerheid en narigheid er voor elkaar zijn, dat we blijven zoeken naar wat er gedaan moet worden in het Koninkrijk van God. Want dat Koninkrijk is er, en zal er altijd blijven; dat hebben de profetieën van Zacharia en Jezus ons wel duidelijk gemaakt.

En in dat Koninkrijk vieren wij zo dadelijk de Maaltijd van de Heer !

Amen.